

Sygnatura akt I C 918/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Ostróda, dnia 04 lipca 2017 r.

Sąd Rejonowy w Ostródzie I Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący: SSR Joanna Dąbrowska-Żegalska

Protokolant: sekr. sąd. Aleksandra Tusznió

po rozpoznaniu w dniu 20 czerwca 2017 r. w Ostródzie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółki Akcyjnej w B. (KRS nr (...))

przeciwko I. J. (PESEL (...))

- o zapłatę

1. Zasądza od pozwanej I. J. na rzecz powoda (...) Spółki Akcyjnej w B. kwotę 2.324zł. (dwa tysiące trzysta dwadzieścia cztery złote) z odsetkami w wysokości dwukrotności odsetek ustawowych za opóźnienie liczonymi od dnia 12 lutego 2017 roku do dnia zapłaty,
2. W pozostałej części powództwo oddala,
3. Zasądza od powoda na rzecz pozwanej I. J. kwotę 794,25zł. (siedemset dziewięćdziesiąt cztery złote 25/100) tytułem zwrotu kosztów procesu.

I C 918/17

UZASADNIENIE

Powódka (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w B. wniosła o zasądzenie w postępowaniu nakazowym od pozwanej I. J. kwoty 9.132,17zł. z odsetkami umownymi za opóźnienie równymi dwukrotności odsetek ustawowych za opóźnienie liczonymi od dnia 12 lutego 2017 roku do dnia zapłaty. W uzasadnieniu pozwu wskazała, że zapłaty żąda na podstawie weksla. Pozwana poprzez podpisanie weksla zobowiązała się do zapłaty na rzecz powódki kwoty 9.132,17zł., dlatego powódka wezwała pozwaną do wykupu weksla, jednak pozwana nie dokonała żadnej wpłaty.

Przewodnicząca stwierdziła brak podstaw do rozpoznania sprawy w postępowaniu nakazowym z uwagi na zgłoszone roszczenie o zasądzenie odsetek umownych za opóźnienie, które to roszczenie nie wynika z weksla na którym powódka oparła żądanie. Do pozwu nie przedłożono umowy, z której wynikałoby, że strony umówiły się na zapłatę odsetek wyższych aniżeli ustawowe odsetki za opóźnienie. Z tego względu sprawę skierowano na rozprawę.

Pozwana w odpowiedzi na pozew wniosła o oddalenie powództwa w całości. W uzasadnieniu swojego stanowiska podniosła zarzut nieistnienia roszczenia, nieprawidłowego wypełnienia weksla przez powoda, częściowego wygaśnięcia roszczenia wskutek częściowego spełnienia świadczenia przez pozwaną w łącznej kwocie 2.484zł. oraz zarzut zastosowania przez powoda w umowie pożyczki, będącej źródłem zobowiązania niedozwolonych klauzul umownych. Wskazała, że umowa pożyczki, będąca źródłem zgłoszonych w pozwie roszczeń została zawarta w ramach standardowo stosowanych przez powódkę formularzy oraz ogólnych warunków, na które pozwana nie miała wpływu i możliwości negocjowania. Część postanowień umowy stanowi w ocenie pozwanej niedozwolone klauzule

umowne. Pozwana zakwestionowała postanowienia dotyczące opłaty z tytułu kosztów ubezpieczenia pożyczki, opłaty przygotowawczej oraz umownego wynagrodzenia. Zakwestionowała także naliczenie kosztów windykacji. Szczegółowe uzasadnienie swojego stanowiska pozwana przedstawiła w uzasadnieniu odpowiedzi na pozew.

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 27 stycznia 2016 roku Powódka (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w B. oraz pozwana I. J. zawarły umowę pożyczki. Na podstawie tej umowy powódka pożyczyła pozwanej kwotę 4.000zł. Dodatkowo naliczyła opłatę przygotowawczą w wysokości 633zł., wynagrodzenie umowne za udzielenie pożyczki w kwocie 608zł. oraz koszt ubezpieczenia w wysokości 4.695zł. Całkowita kwota do spłaty wynosiła 9.328zł., spłata pożyczki została rozłożona na 36 równych rat w kwocie 276zł. miesięcznie.

W punkcie 2.5 umowy wyjaśniono, że opłata przygotowawcza to opłata za czynności faktyczne związane z rozpatrzeniem wniosku, przygotowaniem oraz zawarciem niniejszej umowy oraz udzieleniem pożyczki pierwotnej. Tytułem zabezpieczenia umowy pożyczki pozwana wystawiła weksel in blanco.

Ponadto w umowie przewidziano (punkt 7.2), że pożyczkobiorca zobowiązany jest do zabezpieczenia spłaty pożyczki poprzez wyrażenie zgody na objęcie go ochroną ubezpieczeniową na podstawie umowy ubezpieczenia, o której mowa w punkcie 17 umowy i zwrot kosztów tego ubezpieczenia. W punkcie 17 umowy przewidziano, że pożyczkobiorca wyraża zgodę na skorzystanie z zastrzeżonej na ich rzecz ochrony ubezpieczeniowej na warunkach określonych w Umowie Grupowego Ubezpieczenia na Życie Pożyczkobiorców nr (...) zawartej pomiędzy (...) T.U. S.A. z siedzibą w W. i (...)S.A. na podstawie szczególnych warunków ubezpieczenia na życie pożyczkobiorców przyjętych uchwałą Zarządu (...) T.U. S.A. nr (...) w okresie trwania ochrony równą kwocie aktualnego na dzień zdarzenia ubezpieczeniowego salda zadłużenia z tytułu umowy pożyczki pozostającego do spłaty w dniu zajścia zdarzenia ubezpieczeniowego. Ochroną ubezpieczeniową objęta była śmierć ubezpieczonego oraz całkowita niezdolność do pracy oraz samodzielnej egzystencji ubezpieczonego na skutek nieszczęśliwego wypadku lub choroby. Pożyczkobiorca jest zobowiązany do pokrycia kosztów opłacenia składki ubezpieczeniowej należnej z tytułu umowy ubezpieczenia, która to składka będzie opłacona jednorazowo po zawarciu i wypłaceniu kwoty pożyczki. Ubezpieczający zobowiązany jest do przekazania składki ubezpieczeniowej przewidzianej w tabeli na pierwszej stronie umowy pożyczki pod pozycją (2)* na rzecz (...)T.U. S.A. , przy czym upoważnia ubezpieczającego do potrącenia kwoty należnej z tytułu zwrotu kosztów ubezpieczenia z kwoty udzielonej pożyczki. Umowa przewidywała ponadto, że pożyczkobiorca dokonuje cesji praw z umowy ubezpieczenia na pożyczkodawcę i ustanawia go jedynym uposażonym na wypadek swojej śmierci. W szczególnych warunkach ubezpieczenia na życie, stanowiących załącznik do umowy pożyczki przewidziano, że ubezpieczający zobowiązany jest do przekazywania składki w wysokości określonej w umowie na rachunek bankowy wskazany przez (...) w umowie ubezpieczenia. W paragrafie 7 ust. 4 wskazano, że wysokość składki należnej za danego ubezpieczonego oblicza się w szczególności w oparciu o kwotę udzielonej pożyczki oraz okres trwania umowy pożyczki, na podstawie Taryfy składek – dokumentu stanowiącego integralny załącznik umowy ubezpieczenia.

(dowód: umowa pożyczki k- 32 – 36, załącznik nr 1 do umowy pożyczki – szczególne warunki umowy ubezpieczenia na życie pożyczkobiorców k- 62 – 63, taryfy składek nie przedłożono).

W umowie pożyczki (punkt 11) strony dodatkowo przewidziały możliwość wypowiedzenia umowy w przypadku braku zapłaty w terminach określonych w umowie dwóch pełnych rat pożyczki za co najmniej dwa okresy płatności. Pożyczkodawca był upoważniony wówczas do wypowiedzenia umowy pożyczki z 30 – dniowym terminem wypowiedzenia oraz do wypełnienia weksla po uprzednim wezwaniu pożyczkobiorcy do zapłaty zaległych rat w terminie 7 dni od otrzymania wezwania. Punkt 11.2 umowy pożyczki stanowi, że pożyczkodawca w przypadku wypowiedzenia umowy ma prawo na wekslu in blanco wpisać datę i miejsce zapłaty oraz kwotę nie przekraczającą kwoty należnej pożyczkodawcy do zapłaty z tytułu pozostałej, niespłaconej części pożyczki, wynagrodzenia umownego. Ponadto punkt 11.2 umowy upoważniał pożyczkodawcę do naliczenia i wpisania na wekslu:

a) Dla całkowitej kwoty pożyczki – maksymalną wysokość odsetek umownych, na poziomie odsetek maksymalnych określonych w art. 359 §2 (1) kc i/lub

b) Kwotę w wysokości do 20 procent z pozostałej do zapłaty całkowitej kwoty do zapłaty tytułem poniesionych kosztów windykacji, nie więcej jednak, niż faktycznie poniesione przez pożyczkodawcę koszty tej windykacji i/lub

c) Kwotę wynikającą z tabeli opłat, zawartą w punkcie 19.4 niniejszej umowy – punkt 8, 9 i 10 tabeli.

W paragrafie 13 umowy przewidziano pozostałe sankcje. Jeżeli pożyczkobiorca nie spłaci w terminie poszczególnych rat pożyczki lub innego zobowiązania pieniężnego wynikającego z umowy, w tym zobowiązania naliczonego na podstawie pkt. 11.2 umowy, niespłacona kwota staje się zadłużeniem przeterminowanym. Od zadłużenia przeterminowanego pożyczkodawca nalicza odsetki za każdy dzień opóźnienia w wysokości rocznej stopy oprocentowania zadłużenia przeterminowanego, równej stopie odsetek maksymalnych za opóźnienie, o których mowa w art. 481 §2 (1) kc.

Pozwana wystawiła weksel in blanco dla zabezpieczenia pożyczki oraz podpisała deklarację wekslową.

(dowód: umowa pożyczki k- 32 – 36, deklaracja wekslowa k- 64, weksel k- 65)

Rata miesięczna wynosiła 276zł. Pozwana spłaciła 9 rat pożyczki, czyli łączną kwotę 2.484zł. Następnie zaprzestała wpłat.

(dowody wpłat k- 37 – 39, bezsporne)

W dniu 27 grudnia 2016 roku powód wystosował do pozwanej ostateczne wezwanie do zapłaty zaległych rat w wysokości 552zł. w terminie 7 dni od daty otrzymania pisma. Wezwanie zawierało pouczenie, iż w przypadku braku wpłaty w określonym tam terminie, umowa pożyczki zostanie wypowiedziana i wszystkie zobowiązania z niej wynikające zostaną postawione w stan natychmiastowej wykonalności.

W dniu 21 stycznia 2017 roku powód wypowiedział umowę pożyczki z zachowaniem terminu wypowiedzenia 30 dni, poinformował, iż w przypadku braku wpłaty weksel in blanco zostanie wypełniony. W wypowiedzeniu powód wskazał, że na dzień wypowiedzenia umowy zadłużenie wynosi 9.132,17zł. , na co składa się:

- kwota niespłaconej pożyczki - 7.452zł.,

- kwota obliczona na podstawie pkt. 11.2 a) umowy – 38,47zł.

- kwota obliczona na podstawie pkt. 11.2 b) umowy – 1.490,40zł.

- kwota obliczona na podstawie pkt. 11.2 c) umowy – 135zł.,

- umowne odsetki dzienne obliczone na podstawie pkt. 13.1 umowy – 16,30zł.

W dniu 11 lutego 2017 roku powód wypełnił wystawiony przez pozwaną weksel in blanco, wpisując kwotę 9.132,17zł.

(dowód: wypełniony weksel k- 5, wypowiedzenie umowy pożyczki k- 6, ostateczne wezwanie do zapłaty k- 67).

Sąd zważył, co następuje:

W pierwszej kolejności należy wskazać, że obowiązujące w postępowaniu opartym na wekslu ograniczenia procesowe nie pozbawiają pozwanego w ramach postępowania sądowego prawa podnoszenia przeciwko roszczeniu z weksla tych wszystkich zarzutów, jakie mu przysługują na podstawie przepisów prawa materialnego. Gdy posiadaczem dochodzącym roszczeń z weksla jest remitent, czyli pierwszy posiadacz weksla, którego z pozwanym łączy umowa, wystawca może powoływać się bez żadnych ograniczeń na wszelkie zarzuty, w tym subiektywne, szczególnie na

zarzuty wynikające ze stosunku podstawowego. Jeżeli więc łączy go z powodem stosunek prawny cywilny, w związku z którym dłużnik zaciągnął wobec posiadacza weksla zobowiązanie wekslowe, to może on podnosić również wszelkie zarzuty wynikające z tego stosunku (art. 17 Prawa Wekslowego). Jeżeli weksel jest wystawiony in blanco, dłużnikowi przysługuje także zarzut uzupełnienia weksla niezgodnie z zawartym przez strony porozumieniem i stosunkiem podstawowym (art. 10 Prawa Wekslowego). Jednakże powoływanie się na stosunek prawa cywilnego, w związku z którym wręczony został wierzycielowi weksel, nie stanowi w swej istocie zmiany powództwa. Przedmiotem powództwa pozostaje nadal roszczenie wekslowe, sąd zaś bada jedynie i rozstrzyga, czy i w jakim zakresie podniesione przez dłużnika zarzuty, oparte na stosunku cywilnoprawnym (art. 17 Prawa Wekslowego) lub na zawartym przez strony porozumieniu co do uzupełnienia weksla wystawionego in blanco (art. 10 Prawa Wekslowego), czynią roszczenie wekslowe powoda bezzasadnym. Fakt wystawienia przez pozwaną weksla czyni jej sytuację procesową trudniejszą, zmienia bowiem rozkład ciężaru dowodowego. Powód swoje roszczenie opiera na wekslu a ciężar dowodowy wykazania nieprawidłowego wypełnienia weksla ciąży na pozwanej.

W niniejszej sprawie powód jest pierwszym posiadaczem weksla, którego z pozwaną łączy stosunek prawny będący przyczyną wystawienia weksla. Weksel wystawiono bowiem dla zabezpieczenia roszczeń powoda z umowy pożyczki łączącej strony. Pozwana w niniejszym postępowaniu może podnosić wszelkie zarzuty wynikające ze stosunku podstawowego, to jest z łączącej strony umowy pożyczki.

W pierwszej kolejności pozwana zarzuciła, że wystawiony przez nią weksel in blanco został wypełniony niezgodnie z porozumieniem wekslowym. Ten zarzut jest niezasadny. Powódka złożyła umowę oraz porozumienie wekslowe podpisane przez pozwaną, w których wyraziła ona zgodę na wypełnienie weksla przez powódkę w przypadku braku zapłaty dwóch kolejnych rat pożyczki na warunkach określonych w umowie. Pozwana zaprzestała spłacania pożyczki, ostatnią ratę zapłaciła w listopadzie 2016 roku. Powódka zgodnie z warunkami umowy wystosowała wezwanie do zapłaty (k- 67) a następnie wypowiedziała umowę pożyczki stosując przewidziany w umowie okres wypowiedzenia (k-6). Po upływie okresu wypowiedzenia wypełniła weksel in blanco (k- 5).

Pozwana w odpowiedzi na pozew zarzuciła, że umowa pożyczki, będąca stosunkiem podstawowym, z którego wynika roszczenie zabezpieczone wekslem in blanco zawiera niedozwolone postanowienia umowne, które nie wiążą pozwanej.

Niewątpliwie strona powodowa jest przedsiębiorcą zajmującym się prowadzeniem działalności gospodarczej w zakresie udzielania pożyczek gotówkowych i przy zawieraniu umów posługuje się wzorcami umownymi. Pozwana zaś zawierając umowę pożyczki była konsumentem, umowa pożyczki nie była w żaden sposób związana z prowadzeniem przez nią działalności zawodowej lub gospodarczej. Dlatego też należało ustalić, czy postanowienia umowy pożyczki gotówkowej zawartej w dniu 27 stycznia 2016 roku były dla jej stron wiążące. Umowa zawarta pomiędzy stronami została zawarta z użyciem stosowanego przez powódkę wzorca, co wprost wynika z jej treści, ponadto jest znane Sądowi z urzędu, taki sam wzór umowy powódka stosuje bowiem wobec innych pożyczkobiorców. Postanowienia tej umowy nie były indywidualnie uzgadniane przez strony umowy.

Umowy konsumenckie podlegają ocenie w świetle klauzuli generalnej z art. 385¹ § 1 k.c. z wyłączeniem jedynie jednoznacznie sformułowanych postanowień określających główne świadczenia stron oraz tych postanowień, na których treść konsument miał rzeczywisty wpływ. Zgodnie zaś z treścią art. 385¹ § 1 k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Postanowienie umowy może zatem zostać uznane za niedozwolone po łącznym spełnieniu wskazanych wyżej przesłanek.

W rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. „rażące naruszenie interesów konsumenta” oznacza nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków na jego niekorzyść w określonym stosunku obligacyjnym, natomiast „działanie wbrew dobrem

obyczajom” w zakresie kształtowania treści stosunku obligacyjnego wyraża się w tworzeniu przez partnera konsumenta takich klauzul umownych, które godzą w równowagę kontraktową tego stosunku.

Postanowienie umowne kształtuje prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, która to sprzeczność rażąco narusza jego interesy. Istotą dobrych obyczajów jest szeroko rozumiany szacunek dla drugiego człowieka. W stosunkach z konsumentami powinien wyrażać się on informowaniem o wynikających z umowy uprawnieniach, niewykorzystywaniem uprzywilejowanej pozycji profesjonalisty przy zawieraniu umowy i jej realizacji, rzetelnym traktowaniu konsumenta jako równorzędnego partnera umowy. Za sprzeczne z dobrymi obyczajami można więc uznać działania zmierzające do niedoinformowania, dezorientacji, wywołania błędnego przekonania u konsumenta, wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności. Działania te potocznie określa się jako nieuczciwe, nierzetelne, odbiegające od przyjętych standardów postępowania.

W pierwszej kolejności należy wskazać, że Sąd nie podzielił zarzutu pozwanej, że do niedozwolonych klauzul umownych należy zaliczyć nałożony przez powódkę na pozwaną obowiązek zapłaty wynagrodzenia umownego w wysokości 608zł. Umowa pożyczki uregulowana w art. 720 kc może być umową odpłatną. Odpłatność ta może być określona w formie odsetek i tak jest najczęściej, jednak może także być także określona w formie jednorazowego ryczałtowego wynagrodzenia. W niniejszej sprawie w umowie pożyczki strony przewidziały, że odpłatność za udzielenie pożyczki wynosić będzie 608zł. jest to wynagrodzenie umowne, ekwiwalent za udostępnienie pozwanej środków pieniężnych. Powódka prowadzi działalność gospodarczą polegającą na udzielaniu pożyczek i jest to działalność nastwiona na osiągnięcie zysku. Oczywiście jest zatem, że udzielane przez powódkę pożyczki są odpłatne. Zgodnie z treścią art. 385 1§ 1 k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. W umowie pożyczki wynagrodzenie za udzielenie pożyczki zostało określone jednoznacznie, powódka zastrzegła sobie wynagrodzenie z udzielenie pożyczki w kwocie 608 zł. i pozwana na te warunki się zgodziła. Stąd też w tym zakresie umowa nie zawiera klauzuli abuzywnej i zarzuty podniesione przez pozwaną w tym zakresie okazały się bezzasadne.

Odmienne w ocenie Sądu należy ocenić żądanie zapłaty opłaty przygotowawczej naliczonej przez powódkę w kwocie 633zł. (k- 33). W ocenie Sądu zapis umowy, który zastrzega konieczność uiszczenia świadczenia ubocznego w postaci opłaty przygotowawczej na poziomie określonym we wzorcu zastosowanym przez powoda, ewidentnie narusza interesy konsumenta oraz kształtuje jego prawa w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, a tym samym stanowi klauzulę niedozwoloną w rozumieniu art. 385 1 k.c. i należy uznać go za godzący w równowagę kontraktową tego stosunku. Skutkuje to jego bezskutecznością w zakresie wysokości tej opłaty. W punkcie 2, podpunkt 2.5 umowy (k- 32 verte) powódka wyjaśnia co mieści się pod pojęciem opłaty przygotowawczej, wskazując, że: ”opłata przygotowawcza, to jest opłata za czynności faktyczne związane z rozpatrzeniem wniosku, przygotowaniem oraz zawarciem niniejszej umowy oraz udzieleniem pożyczki pierwotnej.” Skoro opłata przygotowawcza ma zawierać jedynie opłatę za faktycznie dokonane czynności przygotowawcze, to powinna ona być tak skalkulowana aby odzwierciedlać faktyczne koszty wymienionych wyżej czynności. Powódka nie może pod pozycją opłaty przygotowawczej naliczać sobie dodatkowego wynagrodzenia, jest to praktyka nieuczciwa wobec konsumenta, gdy pod pozorem opłaty przygotowawczej powódka zastrzega dla siebie inne świadczenia. Skoro bowiem umowa zawiera definicję opłaty przygotowawczej ze wskazaniem jakie wydatki w tej opłacie się mieszczą, to nie można naliczyć jej w inny sposób aniżeli w odniesieniu do faktycznych kosztów i wydatków. Tymczasem podkreślić trzeba, że opłata przygotowawcza została w umowie ustalona na kwotę wyższą aniżeli przysługujące powódce wynagrodzenie umowne za udzielenie pożyczki. To wskazuje wyraźnie, że opłata określona w umowie, w wysokości wskazanej w umowie nie ma powiązania ekonomicznego z poniesionymi rzeczywiście przez powódkę wydatkami. Niemożliwym jest bowiem, aby czynności przygotowawcze przekraczały kwotę wynagrodzenia za udzielenie pożyczki. W ocenie Sądu w sposób oczywisty wskazuje to, że pozycja opłaty przygotowawczej została rażąco zawyżona. Sposób naliczania opłaty przygotowawczej nie jest przejrzysty dla konsumenta. Powódka nie przedstawiła jakiegokolwiek kalkulacji poniesionych kosztów, tabeli bądź cennika pozwalających ustalić wysokość opłaty, bądź prześledzić sposób jej naliczania przez powoda, powódka oznaczyła

tę kwotę zupełnie dowolnie. Tymczasem czynności faktyczne obejmujące rozpatrzenie wniosku mogły obejmować rozmowę z pracownikiem, przygotowanie umowy (na gotowym wzorcu), wydrukowanie jej, przygotowanie weksla in blanco, koszty przelewu pożyczonej kwoty na rachunek pozwanej oraz ewentualne sprawdzenie jej zdolności kredytowej. Koszt wszystkich tych czynności w ocenie Sądu nie mógł faktycznie przekroczyć kwoty 200zł. i tylko taką kwotę Sąd uwzględnił jako zasadną opłatę przygotowawczą.

Zasadny jest także zarzut podniesiony przez pozwaną naliczenia przez powódkę kwoty 4.695zł. jako kosztu ubezpieczenia. W odpowiedzi na pozew pozwana podniosła, że powódka nie wykazała w żaden sposób jaką składkę ubezpieczeniową odprowadziła firmie ubezpieczeniowej w związku z zawartą umową ubezpieczenia. Wysokość ta nie została w żaden sposób udowodniona. Powódka nie wykazała uzasadnionych kosztów składających się na wartość opłaty z tytułu ubezpieczenia pożyczki. Nie wykazała jaka kwota z tytułu składki została przez nią odprowadzona na rzecz ubezpieczyciela. Ewentualny koszt ubezpieczenia powinien opiewać na kwotę rzeczywiście odprowadzonej składki. Pozwana dodatkowo zarzuciła, że zastrzeżenie, że składka ubezpieczeniowa pobierana jest z góry w całości, niezależnie od okresu świadczenia ochrony ubezpieczeniowej rażąco narusza interesy konsumenta i jest sprzeczne z dobrymi obyczajami. Ochrona ubezpieczeniowa jest w tym wypadku nieefektywna i nieadekwatna do potrzeb klienta.

W ocenie Sądu zarzuty odnośnie kosztu ubezpieczenia zostały podniesione przez pozwaną słusznie. Powódka nie wykazała w jaki sposób naliczyła koszt ubezpieczenia na kwotę 4.695zł., a więc w wysokości przekraczającej kwotę faktycznie pożyczoną powódce. Składka ubezpieczeniowa w takiej wysokości nie jest świadczeniem ekwiwalentnym do zakresu udzielonego pozwanej ochrony ubezpieczeniowej. Punktem wyjścia dla rozważań odnośnie tego zagadnienia powinny być zapisy w umowie pożyczki, w punkcie 7.2, który brzmi: pożyczkobiorca zobowiązany jest do zabezpieczenia spłaty pożyczki poprzez wyrażenie zgody na objęcie go ochroną ubezpieczeniową na podstawie umowy ubezpieczenia, o której mowa w punkcie 17 umowy i zwrot kosztów tego ubezpieczenia.

W punkcie 17 umowy przewidziano z kolei, że pożyczkobiorca wyraża zgodę na skorzystanie z zastrzeżonej na ich (powódka ma na myśli pożyczkobiorców, sformułowanie to dobitnie świadczy o tym, że umowę sporządzono na gotowym wzorcu umowy) rzecz ochrony ubezpieczeniowej na warunkach określonych w Umowie Grupowego Ubezpieczenia na Życie Pożyczkobiorców nr (...) zawartej pomiędzy (...) T.U. S.A. z siedzibą w W. i (...)S.A. na podstawie szczególnych warunków ubezpieczenia na życie pożyczkobiorców przyjętych uchwałą Zarządu (...) T.U. S.A. nr (...)w okresie trwania ochrony równą kwocie aktualnego na dzień zdarzenia ubezpieczeniowego salda zadłużenia z tytułu umowy pożyczki pozostającego do spłaty w dniu zajścia zdarzenia ubezpieczeniowego. Ochroną ubezpieczeniową objęta była śmierć ubezpieczonego oraz całkowita niezdolność do pracy oraz samodzielnej egzystencji ubezpieczonego na skutek nieszczęśliwego wypadku lub choroby. **Pożyczkobiorca jest zobowiązany do pokrycia kosztów opłacenia składki ubezpieczeniowej należnej z tytułu umowy ubezpieczenia, która to składka będzie opłacona jednorazowo po zawarciu i wypłaceniu kwoty pożyczki. Ubezpieczający zobowiązany jest do przekazania składki ubezpieczeniowej przewidzianej w tabeli na pierwszej stronie umowy pożyczki pod pozycją (2)* na rzecz (...)T.U. S.A. , przy czym upoważnia ubezpieczającego do potrącenia kwoty należnej z tytułu zwrotu kosztów ubezpieczenia z kwoty udzielonej pożyczki.** Umowa przewidywała ponadto, że pożyczkobiorca dokonuje cesji praw z umowy ubezpieczenia na pożyczkodawcę i ustanawia go jedynym uposażonym na wypadek swojej śmierci. W szczególnych warunkach ubezpieczenia na życie, stanowiących załącznik do umowy pożyczki przewidziano, że **ubezpieczający zobowiązany jest do przekazywania składki w wysokości określonej w umowie na rachunek bankowy wskazany przez (...) w umowie ubezpieczenia.** W paragrafie 7 ust. 4 wskazano, że wysokość składki należnej za danego ubezpieczonego oblicza się w szczególności w oparciu o kwotę udzielonej pożyczki oraz okres trwania umowy pożyczki, na podstawie Taryfy składek – dokumentu stanowiącego integralny załącznik umowy ubezpieczenia.

Przywołane zapisy umowy pożyczki wskazują jasno, że koszt pożyczki odpowiada wysokości składki ubezpieczeniowej odprowadzanej przez powódkę jako ubezpieczającego na rzecz ubezpieczyciela czyli (...)T.U. S.A. . Powódka zatem może żądać od pozwanej zwrotu uiszczonych na rzecz (...) składki ubezpieczeniowej dopiero po wykazaniu, że składkę

taką faktycznie opłaciła i po wykazaniu jej wysokości. Z zapisów umowy wprost wynika, że koszt ubezpieczenia nie jest żadną dodatkową korzyścią powódki, lecz odpowiada uiszczonej składce ubezpieczeniowej.

Jak wskazano powyżej fakt wystawienia przez pozwaną weksla czyni jej sytuację procesową trudniejszą, zmienia bowiem rozkład ciężaru dowodowego. Powódka swoje roszczenie opiera na wekslu a ciężar dowodowy wykazania nieprawidłowego wypełnienia weksla ciąży na pozwanej. Jednakże zauważyć trzeba, że pozwana nie ma możliwości zweryfikowania rzeczywistej wysokości składki ubezpieczeniowej, jak i faktu jej odprowadzenia przez powódkę inaczej, jak tylko żądając złożenia przez powódkę stosownych dokumentów. Umowa Ubezpieczenia na Życie Pożyczkobiorców została zawarta pomiędzy (...)T.U. S.A. i powódką. Pozwana nie była stroną tej umowy i nie zna jej treści. Do umowy pożyczki został dołączony jedynie załącznik nr 1 – Szczególne Warunki Ubezpieczenia na Życie Pożyczkobiorców (k-62 – 63). Z dokumentu tego wynika jedynie (paragraf 7 pkt 4), że „wysokość składki należnej za danego ubezpieczonego oblicza się w szczególności w oparciu o kwotę udzielonej pożyczki oraz okres trwania umowy pożyczki - na podstawie Taryfy składek – dokumentu stanowiącego integralny załącznik Umowy Ubezpieczenia.” Jednakże tej Taryfy, do której odwołują się szczególne warunki umowy powódka nie złożyła do akt ani nie udostępniła pozwanej. Powódka jako ubezpieczająca była zgodnie z zacytowanymi powyżej postanowieniami umowy pożyczki zobowiązana odprowadzić za pozwaną należną składkę ubezpieczeniową na rzecz (...)Towarzystwa Ubezpieczeń, oczywistym jest zatem, że jeżeli to zrobiła, dysponuje dowodem przelewu kwoty odpowiadającej wysokości składki. Pozwana zatem nie ma możliwości zweryfikowania prawidłowości naliczenia składki ubezpieczeniowej ani sprawdzenia, czy składka ta faktycznie została uiszczona w inny sposób, jak zobowiązując powódkę do wykazania tych okoliczności. Oczywistym jest, że powódka jako strona umowy ubezpieczenia posiada zarówno dokument - samą umowę, jak też taryfy pozwalające ustalić wysokość składki, jak i dokumenty księgowe potwierdzające fakt przekazania składki Towarzystwu Ubezpieczeń. Sąd dwukrotnie zobowiązał powódkę do przedstawienia umowy ubezpieczenia zawartej z (...)T.U. S.A., będącą podstawą naliczenia składki oraz sposobu kalkulacji składki, a także dowodu przekazania tej składki Towarzystwu Ubezpieczeń oraz do złożenia Taryfy składek stanowiącej integralny załącznik do umowy ubezpieczenia (k- 42, 75), jednakże powódka odmówiła przedstawienia żądanych informacji i złożenia dokumentów (pismo k- 78). W ocenie Sądu odmowa jest całkowicie niezasadna, sprzeczna z art. 248 kpc i powoduje, że okoliczność uiszczenia składki ubezpieczeniowej nie została przez powódkę udowodniona i skutkuje oddaleniem powództwa w tym zakresie. W ocenie Sądu odmowa przedstawienia przez powódkę dokumentów oraz wyjaśnienia sposobu naliczenia poszczególnych kwot składających się na kwotę wymienioną w wekslu z powołaniem się na zmianę ciężaru dowodowego w związku z wystawieniem przez pozwaną weksla jest nadużyciem prawa i nie zasługuje na ochronę. Powódka bowiem wykorzystuje w ten sposób fakt wystawienia weksla uniemożliwiając zarówno pozwanej, jak i Sądowi weryfikację wysokości i zasadności swojego żądania.

Kolejnym zarzutem podniesionym przez pozwaną jest zarzut braku podstaw do naliczenia kwoty 1.490,40zł. tytułem kosztów windykacji w wypowiedzeniu umowy pożyczki (k-6). Powódka nie wykazała faktycznego sposobu naliczenia tych kosztów windykacji, co oznacza, że w sposób arbitralny i całkowicie dowolny ustaliła tę należność. Odnosząc się do tego zarzutu powódka wskazała (k- 53), że przepisy umowy pożyczki (pkt 11.2-4) określają szczegółowo procedurę wysyłania monitów i wezwań a opłaty za ich wysłanie ujęte zostały w punkcie 16.4 umowy – w tabeli pod pozycją 8 i 9. Powódka wskazała, że załączona karta klienta wskazuje, że powódka dokonała licznych wezwań pozwanej do zapłaty i poniosła ich koszty. Koszty windykacji zostały naliczone na podstawie pkt 11.2 b w wysokości 20% pozostałej do zapłaty całkowitej kwoty do zapłaty.

Odnosząc stanowisko powódki do treści umowy należy wskazać, że punkt 11.2 umowy stanowi, że pożyczkobiorca w przypadku wypowiedzenia umowy ma prawo na wekslu in blanco wpisać datę i miejsce zapłaty oraz kwotę nieprzekraczającą kwoty należnej pożyczkodawcy do zapłaty z tytułu pozostałej niespłaconej części pożyczki, wynagrodzenia umownego oraz naliczyć i wpisać:

a) Dla całkowitej kwoty pożyczki – maksymalną wysokość odsetek umownych, na poziomie odsetek maksymalnych określonych w art. 359 §2 (1) kc i/lub

b) Kwotę w wysokości do 20 procent z pozostałej do zapłaty całkowitej kwoty do zapłaty tytułem poniesionych kosztów windykacji, nie więcej jednak, niż faktycznie poniesione przez pożyczkodawcę koszty tej windykacji i/lub

c) Kwotę wynikającą z tabeli opłat, zawartą w punkcie 19.4 niniejszej umowy – punkt 8, 9 i 10 tabeli.

Z pisma powódki oraz wypowiedzenia umowy pożyczki (k- 6) wynika, że koszty windykacji naliczyła podwójnie. Na podstawie pkt 11.2c) powódka naliczyła bowiem 135zł. oraz ponadto naliczyła kwotę 1490,40zł. na podstawie pkt 11.2b).

W ocenie Sądu zastrzeżenia w umowie naliczania kosztów windykacji w taki sposób jest niedozwoloną klauzulą umowną i jako taka nie wiąże pozwanej. Abuzywność analizowanego postanowienia związana jest z wysokością zastrzeżonej kwoty, która nie jest w żaden sposób uzasadniona informacją o poniesionych przez pożyczkodawcę kosztach. Procentowe odniesienie kosztów windykacji do kwoty pozostałej do spłaty wskazuje jasno, że kwota ta nie jest w żaden sposób powiązana z faktycznymi kosztami. Zdaniem Sądu podana wysokość opłaty nie znajduje odzwierciedlenia w rzeczywistości poniesionych przez pożyczkodawcę kosztach czy też nakładzie pracy i nie jest uzależniona od ich wysokości, dając możliwość obciążenia konsumenta dodatkową opłatą nawet w sytuacji, gdy wykonane czynności generowały wydatki znacznie poniżej kwoty przewidzianych we wzorcu umownych, bądź nie generowały ich wcale. Umowa także nie zawiera wystarczająco precyzyjnego uregulowania dotyczącego zasad wysyłania pisemnych upomnień i wezwań do zapłaty. Nie wskazuje ile tych wezwań i kiedy powódka może wysłać. Stanowi to asymetryczne, niekorzystne dla konsumenta unormowanie jego praw i obowiązków, a tym samym rażąco narusza jego interesy.

Warto w tym miejscu przywołać trafne orzecznictwo sądów orzekających w sprawie uznania wzorca umowy za niedozwolony, albowiem w tego typu sprawach wielokrotnie zajmowano się analizą podobnych wzorców umownych. W wyroku z 23 kwietnia 2013r. (sygn. akt VI ACa 1526/12) Sąd Apelacyjny w Warszawie stwierdził chociażby że koszty działalności windykacyjnej pokrywane powinny być z odsetek za uchybienia w płatności poszczególnych rat kredytu, na tym polega ryzyko gospodarcze, że nie wiadomo z góry, ilu konsumentów nie będzie spłacało swych kredytów. Działalność windykacyjna, jako część działalności banku powinna być opłacalna dla tegoż banku, ale też nie naruszać rażąco interesów klienta. Poszczególne czynności z zakresu windykacji powinny być wycenione realnie, w oparciu o rzeczywistość ponoszone koszty.

Opłata pobierana przez pożyczkodawcę w realiach przedmiotowej sprawy przybiera faktycznie postać kary umownej za niewykonanie zobowiązania lub dodatkowego zarobku zastrzeżonego dla powódki. Kwota 20% kosztów windykacji nie ma absolutnie żadnego odniesienia do rzeczywistych kosztów poniesionych przez powódkę. Również w postępowaniu przed Sądem powódka wysokości tej kwoty w żaden sposób nie wyjaśniła, nie wykazała, jakie czynności windykacyjne podjęła, na czym one polegały i z jakimi wydatkami się wiązały. Powódka nie wskazała także w jaki sposób ustaliła kwotę 135 zł. obliczoną na podstawie pkt 11.2c). Z treści umowy – tabeli z pkt 19 wynika, że kwota ta miała być naliczona z tytułu upomnień pisemnych lub wezwań do zapłaty. Zauważyć należy, że umowa nie reguluje zasad wysyłania pisemnych upomnień i monitów, ich częstotliwości i ilości. Skoro niezwłocznie po zaprzestaniu przez pozwaną spłat powódka wysłała wezwanie ostateczne, a następnie wypowiedziała umowę pożyczki, wypełniła weksel i złożyła pozew, nie wiadomo czego miały dotyczyć monity i upomnienia, za które powódka naliczyła dodatkową należność w wysokości 135zł.. Ponadto powódka nie uzasadniła sposobu wyliczenia kwoty 135zł. – co się na tę kwotę składa, w jaki sposób ją ustaliła. Z powyższych względów, Sąd uznał, że naliczenie dodatkowych kosztów windykacji było niedopuszczalne.

Pozwana zakwestionowała także naliczenie odsetek maksymalnych za cały okres trwania umowy wynikający z kalendarza spłat. Wskazała, że naruszenie zasad wynagradzania za korzystanie z cudzego kapitału regulowanych przepisami kodeksu cywilnego o odsetkach w konsekwencji stanowi nieważność tej części umowy.

W wypowiedzeniu umowy pożyczki k- 6 powódka wskazała, że naliczyła na podstawie pkt 11.2 a) umowy kwotę 38,47zł. Punkt 11.2 a) cytowany już wcześniej brzmi:

pożyczkobiorca w przypadku wypowiedzenia umowy ma prawo na wekslu in blanco wpisać datę i miejsce zapłaty oraz kwotę nieprzekraczającą kwoty należnej pożyczkodawcy do zapłaty z tytułu pozostałej niespłaconej części pożyczki, wynagrodzenia umownego oraz naliczyć i wpisać:

a) Dla całkowitej kwoty pożyczki – maksymalną wysokość odsetek umownych, na poziomie odsetek maksymalnych określonych w art. 359 §2 (1) kc z dnia zawarcia niniejszej umowy t.j. 10% w stosunku rocznym.

W ocenie Sądu to postanowienie umowy jest niezrozumiałe, nie wskazano w nim bowiem od jakiej kwoty i za jaki okres odsetki te mają być liczone. Powódka nie przedstawiła także sposobu wyliczenia akurat kwoty 38,47zł., nie sposób zatem ustalić, co się na tę kwotę składa.

W wypowiedzeniu umowy pożyczki powódka naliczyła także na podstawie pkt 13.1 umowy kwotę 16,30zł. Zgodnie z treścią pkt 13.1 umowy jeżeli pożyczkobiorca nie spłaci poszczególnych rat pożyczki w terminie, niespłacona kwota staje się zadłużeniem przeterminowanym. Od zadłużenia przeterminowanego powód nalicza odsetki równe stopie odsetek maksymalnych za opóźnienie za każdy dzień opóźnienia. W piśmie k- 51 powódka wyjaśniła, że naliczała kwoty odsetek dziennych za opóźnienie spłat poszczególnych rat. Kwota ta została obliczona przy wzięciu pod uwagę liczby dni opóźnienia spłaty poszczególnych rat pożyczki w stosunku do terminów uzgodnionych w kalendarzu spłat jako odsetki umowne.

Powódka nie wskazała jednak sposobu obliczenia odsetek na kwotę 38,47zł. i 16,30zł. nie wskazała od jakiej kwoty, za jaki okres i według jakiej stopy odsetki te zostały obliczone. Uniemożliwiła tym samym jakkolwiek kontrolę prawidłowości ich naliczenia. W tym kontrolę prawidłowości zastosowanej stopy odsetek, bądź wykluczenia podwójnego naliczenia odsetek od tego samego zadłużenia za ten sam okres.

Podsumowując, wzór umowy pożyczki stosowany przez powódkę zawiera niedozwolone klauzule umowne, które kształtują prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami. W uzasadnieniu powyżej wskazano już, że istotą dobrych obyczajów jest szeroko rozumiany szacunek dla drugiego człowieka. W stosunkach z konsumentami powinien wyrażać się on informowaniem o wynikających z umowy uprawnieniach, niewykorzystywaniem uprzywilejowanej pozycji profesjonalisty przy zawieraniu umowy i jej realizacji, rzetelnym traktowaniu konsumenta jako równorzędnego partnera umowy. Za sprzeczne z dobrymi obyczajami można więc uznać działania zmierzające do niedoinformowania, dezorientacji, wywołania błędnego przekonania u konsumenta, wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności. Takie działania podejmuje powódka w stosowanych w obrocie konsumenckim umowach pożyczki. Już sama umowa jest sporządzona tak małą czcionką, że utrudnia ona znacznie jej przeczytanie. Powódka obciąża konsumenta dodatkowymi kosztami ubezpieczenia, opłat przygotowawczych, opłat windykacyjnych nie informując o zasadach naliczania tych kwot. Nalicza odsetki nie podając sposobu ich obliczenia. Dodatkowe opłaty są naliczane arbitralnie przez powódkę, umowa pożyczki nie reguluje zasad ani sposobu ich naliczania. Konsument nie jest informowany w jaki sposób pożyczkodawca nalicza dodatkowe opłaty, co więcej nie może takiej informacji uzyskać nawet w postępowaniu sądowym, ponieważ powódka uchyla się od ich udzielenia. Konsument nie ma możliwości weryfikacji prawidłowości naliczonych przez powódkę kosztów, nie jest faktycznie informowany za co płaci. Są to nieuczciwe i nierzetelne praktyki, dodatkowo powódka wykorzystuje instytucję weksla uchylając się tym samym od potrzeby udowodnienia swoich roszczeń. Takie praktyki nie zasługują na ochronę prawną.

Reasumując, zważywszy na zawarte w umowie klauzule abuzywne, które nie wiążą pozwanej Sąd uznał, że pozwana zobowiązana była do zapłacenia:

- kwoty 4.000zł. udzielonej pożyczki,
- kwoty 608zł. tytułem wynagrodzenia umownego za udzielenie pożyczki
- kwoty 200zł. tytułem opłaty przygotowawczej

Czyli łącznie 4.808zł. Faktycznie powódka spłaciła raty pożyczki w łącznej wysokości 2.484zł. Do zapłaty pozostaje zatem kwota 2.324zł. i taką kwotę Sąd zasądził od pozwanej na rzecz powódki oddalając powództwo w pozostałej części.

O odsetkach za opóźnienie orzeczono na podstawie art. 481 §2² kc zgodnie z postanowieniami umowy zawartymi w pkt 13.1 Odsetki zasądzono od 12 lutego 2017 roku , czyli od kwoty następczej po dniu wypełnieniu przez powódkę weksla in blanco.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 100 kpc stosunkowo je rozdzielając. Na koszty poniesione przez powódkę składa się 457zł. opłaty sądowej, 1.800zł. wynagrodzenia pełnomocnika i 17 zł. opłaty skarbowej od pełnomocnictwa, czyli łącznie 2.274zł.

Koszty pozwanej to kwota 1.817zł., składają się na nią wynagrodzenie pełnomocnika 1.800zł. i opłata skarbową od pełnomocnictwa 17zł.

Powódka wygrała sprawę w 25% i w tym zakresie przysługuje jej prawo żądania zwrotu kosztów procesu. Stanowi to kwotę 568,50zł. (25% z kwoty 2.274zł.) Pozwanej należy się zwrot kosztów procesu w 75%, czyli w kwocie 1.362,75zł. Po zminusowaniu tych kwot zasądzono od powódki na rzecz pozwanej kwotę 794,25zł.